

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ**

Гаяш Оксана Володимирівна

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОЛІГОФРЕНОПЕДАГІКА З МЕТОДИКОЮ ВИКЛАДАННЯ ІІ
У ЗВО»
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 016 СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА**

Ужгород-2022

Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни «Олігофренопедагогіка з методикою викладання її у ЗВО» для здобувачів вищої освіти за другим (магістерським) рівнем спеціальності 016 Спеціальна освіта / Укладач: О.В. Гаяш. Ужгород: ДВНЗ «УЖНУ», 2022. 46 с.

Зміст методичних рекомендацій відповідає навчальному плану спеціальності 016 Спеціальна освіта та робочій програми з дисципліни «Олігофренопедагогіка з методикою викладання її у ЗВО». Згідно тем, включених до курсу навчальної дисципліни сформовано тематику лекційного курсу, практичних занять з метою закріплення здобувачами теоретичних знань, одержаних на лекційних заняттях чи в результаті самостійного вивчення необхідного матеріалу і одержання практичних навичок. Завдання до практичних робіт розроблені з метою формування професійних компетентностей і вдосконалення у здобувачів вищої освіти знань, умінь та навичок з дисципліни «Олігофренопедагогіка з методикою викладання її у ЗВО».

Методичні рекомендації адресовані здобувачам другого (магістерського) рівня вищої освіти, а також магістрантам, аспірантам, викладачам спеціальності 016 Спеціальна освіта у процесі вивчення навчальної дисципліни «Олігофренопедагогіка з методикою викладання її у ЗВО».

Укладач: Гаяш Оксана Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичної реабілітації ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Рецензент:

Стеблюк Світлана Василівна, доктор педагогічних наук, доцент кафедри фізичної реабілітації ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Затверджено на засіданні кафедри фізичної реабілітації ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (*протокол № 1 від 31 серпня 2022 р.*)

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання (*протокол № 1 від 31 серпня 2022 р.*)

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни «Олігофренопедагогіка з методикою викладання її у ЗВО»	4
2. Мета, компетентності та очікувані результати вивчення дисципліни.....	5
3. Структура навчальної дисципліни.....	10
4. Тематичний план лекційного курсу	11
5. Плани практичних занять	15
6. Методичні рекомендації щодо підготовки до практичних занять.....	29
7. Самостійна робота здобувачів.....	30
8. Методи навчання	33
9. Засоби і методи контролю	33
10. Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів.....	33
11. Академічна доброчесність	38
12. Орієнтовний перелік питань для підготовки до екзамену.....	38
13. Список рекомендованих джерел.....	41

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОЛІГОФРЕНОПЕДАГІКА З МЕТОДИКОЮ ВИКЛАДАННЯ ЇЇ У ЗВО»

Найменування показників	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Олігофренопедагогіка з методикою викладання її у ЗВО	
Галузь знань	01 освіта/педагогіка	
Спеціальність	016 Спеціальна освіта	
Освітня програма	Олігофренопедагогіка. Інклюзивна освіта.	
Рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень	
Статус дисципліни	обов'язкова	
Курс навчання	1-й	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	4 кредити / 120 год	
Структура курсу (годин):	денна форма	заочна форма
	– лекції	8
	– практичні (групові) заняття	4
	– самостійна робота	108
Мова викладання	українська	
Форма підсумкового контролю	екзамен	

2. МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

«Олігофренопедагогіка з методикою викладання її у ЗВО» – це навчальна дисципліна, яка належить до циклу професійно-наукових дисциплін і є важливою у професійній підготовці фахівців зі спеціальної освіти.

Метою навчальної дисципліни «Олігофренопедагогіка з методикою викладання її у ЗВО» є: формування теоретичної та практичної основи фахової підготовки майбутніх корекційних педагогів, здатних творчо вирішувати завдання навчання, виховання та корекції психофізичного розвитку учнів з порушеннями інтелектуального розвитку з метою їх інтеграції в сучасну систему соціальних стосунків; формування у магістрів навичок планування, організації та реалізації процесу викладання дисциплін предметної галузі «Олігофренопедагогіка» в освітніх організаціях з використанням науково обґрунтованих психолого-педагогічних технологій.

Основними завданнями вивчення дисципліни є :

- розкриття теоретичних основ навчання і виховання дітей з порушеннями інтелекту;
- висвітлення теоретико-методологічних засад олігофренопедагогіки, її взаємозв'язків з іншими науками, принципів і методів досліджень, актуальних питань і шляхів їх рішень;
- висвітлення закономірностей і принципів педагогічної корекції розвитку осіб з інтелектуальними порушеннями (ІП);
- забезпечення свідомого і творчого засвоєння здобувачами системи сучасних знань з організації та проведення корекційної роботи з дітьми з ІП;
- сприяння формуванню готовності здобувачів до дослідницької роботи у галузі олігофренопедагогіки;
- формування компетентностей викладача вищої освіти.

Внаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти у контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати такі **компетентності**:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-1 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-2 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК-3 Здатність працювати в команді.

ЗК-4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6 Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК-7 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК-9 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК-10 Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК-11 Здатність до проектування, моделювання освітнього процесу.

ЗК-12 Здатність до самоаналізу власної поведінки та усвідомлення відповідальності за результати своєї діяльності.

ЗК-13 Здатність до розуміння внутрішнього стану дитини з особливими освітніми потребами, толерантного ставлення до неї.

ЗК-14 Здатність до співпраці з сім'єю, партнерства з фахівцями, до роботи у команді психолого-педагогічного супроводу.

ЗК-15 Здатність до комунікативної взаємодії з колегами в інклюзивному освітньому середовищі.

ЗК-16 Здатність застосовувати інформаційно-комунікативні технології у професійній і науковій діяльності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК-1 Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-2 Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з дітьми з ПП.

СК-3 Здатність здійснювати діагностико-аналітичну, корекційно-розвивальну, консультативну діяльність з урахуванням особливих освітніх потреб здобувачів.

СК-4 Здатність ефективно взаємодіяти з батьками, колегами, іншими фахівцями у процесі психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами на засадах партнерства.

СК-5 Здатність приймати ефективні рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК-6 Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності, приймати рішення та продовжувати навчання та/або підвищення професійної кваліфікації відповідно до наявних потреб і запитів.

СК-7 Здатність до організації освітнього процесу у спеціальних закладах дошкільної і загальної середньої освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій.

СК-8 Здатність до організації процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища.

СК-9 Здатність до організації безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, у тому числі інклюзивного освітнього середовища.

СК-10 Здатність розробляти і реалізовувати наукові та/або освітні проекти у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-11 Здатність до проведення психолого-педагогічного вивчення дитини з особливими освітніми потребами з метою створення індивідуальної програми розвитку.

СК-12 Здатність до управлінської діяльності, вибору оптимального стилю керівництва.

СК-13 Здатність реалізовувати ефективні інноваційні методики в освітньому процесі у класах (групах) з інклюзивним навчанням.

СК-14 Здатність до роботи із територіальними громадами з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами.

СК-15 Здатність застосовувати методики педагогічного дослідження та формулювати висновки за їх результатами.

СК-16 Здатність до самоосвіти, самовдосконалення в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці.

Очікувані результати навчання:

- Здійснювати аналіз еволюційних процесів у сфері освіти осіб з особливими освітніми потребами, обґрунтовувати власне бачення шляхів розв'язання наявних проблем.

- Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, створення нових та удосконалення традиційних технологій викладання і супроводження та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

- Розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами, генерувати нові ідеї для удосконалення навчання, виховання, розвитку та соціалізації цих осіб.

- Добирати та застосовувати ефективні методики комплексного оцінювання розвитку дітей, рефлексувати та критично аналізувати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рівень освітньої підтримки.

- Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності та розвитку дитини з особливими освітніми потребами, забезпечувати ефективність власних дій.

- Встановлювати ефективну взаємодію з батьками, колегами, фахівцями, різними соціальними інституціями з метою забезпечення якості спеціальної та інклюзивної освіти на засадах партнерства.

- Робити фаховий внесок до професійних знань і практики та оцінювання результатів діяльності команди у сфері психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі, мотивувати учасників команди супроводу до досягнення спільних цілей.

- Приймати ефективні рішення з питань спеціальної та інклюзивної освіти, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати їх розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей, зокрема, вимоги споживачів; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.

- Вільно спілкуватись усно і письмово українською та іноземною мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій в сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

- Відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.

- Здійснювати управління складною діяльністю у сфері спеціальної та інклюзивної освіти та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності.

- Організувати та здійснювати методичний супровід процесу навчання, виховання й розвитку дітей з особливими освітніми потребами в умовах спеціальних закладів освіти та інклюзивного освітнього середовища.

- Розробляти та реалізовувати заходи зі створення безпечного і здоров'язбережувального освітнього середовища, забезпечувати його якість та ефективність освітнього процесу з урахуванням особливих освітніх потреб, можливостей та здібностей дітей.

- Створювати та реалізовувати наукові розробки та/або освітні проєкти, спрямовані на підвищення якості організації освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами.

- Застосовувати сучасні освітні, реабілітаційні, психолого-педагогічні технології у роботі з особами з особливими освітніми потребами в умовах

закладів спеціальної та загальної середньої освіти, служб, організацій, установ сфери освіти.

- Створювати квазіпрофесійне середовище з метою моделювання ситуацій у майбутній професійній діяльності.

- Забезпечити інтеграцію в освітньому процесі закладів загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням, визначеною Концепцією Нової української школи.

- Застосовувати у професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання навчальних дисциплін спеціальної та інклюзивної освіти.

- Формувати у здобувачів освіти громадянську позицію, національну самоідентичність, загальнолюдські цінності та професійну етику.

- Дотримуватися принципів деонтології інклюзивної освіти, будувати партнерські відносини з усіма суб'єктами інклюзивного освітнього процесу для досягнення оптимальних результатів навчання осіб з особливими освітніми потребами.

- Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.

- Співпрацювати з усіма членами мультидисциплінарної команди, забезпечуючи максимальну підтримку та сприяння розвитку дитини з особливими освітніми потребами.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		лекц.	практ.	самост. роб.		лекц.	практ.	самост. роб.
МОДУЛЬ І. ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ								
Тема 1. Олігофренопедагогіка як педагогічна наука про виховання та навчання дітей з порушенням інтелектуального розвитку.	13	2	2	9	13	1	1	11
Тема 2. Діти з порушенням інтелектуального розвитку як об'єкт вивчення, виховання та навчання.	12	2	2	8	12	1	1	10
Тема 3. Теорія навчання дітей з інтелектуальними порушеннями.	12	4	4	4	12	2	-	10
Тема 4. Форми організації освітнього процесу.	13	2	2	9	13	1	-	12
Тема 5. Проведення корекційно-розвиткових занять з дітьми, які мають труднощі в інтелектуальній сфері діяльності.	13	4	4	5	14	1	2	11
<i>Модульна контрольна робота № 1</i>	1	-	1	-	-	-	-	-
Разом за модуль	64	14	15	35	64	6	4	54
МОДУЛЬ ІІ. ОСНОВИ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ ІНТЕЛЕКТУ. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЛІГОФРЕНОПЕДАГОГІКИ З МЕТОДИКОЮ ІІ ВИКЛАДАННЯ У ЗВО								
Тема 6. Теорія виховання дітей з порушенням інтелектуального розвитку.	12	2	2	8	12	2	-	10
Тема 7. Характеристика принципів і методів викладання спеціальних дисциплін у вищій школі для підготовки корекційного педагога. Нормативні документи для підготовки фахівців зі спеціальності "Спеціальна освіта" ("Олігофренопедагогіка").	12	2	2	8	13	-	-	13
Тема 8. Методичні основи викладання олігофренопедагогіки у вищій школі: читання лекцій, проведення практичних занять, оцінювання знань, умінь та навичок, позааудиторна робота.	15	2	2	11	15	-	-	15
Тема 9. Самостійна та індивідуальна робота здобувачів, як форми навчального процесу в ЗВО та основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових занять час.	16	2	2	12	16	-	-	16
<i>Модульна контрольна робота № 2</i>	1	-	7	-	-	-	-	-
Разом за модуль	56	8	9	39	56	2	0	54
Усього годин	120	22	24	74	120	8	4	108

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

ЛЕКЦІЯ 1. Олігофренопедагогіка як педагогічна наука про виховання та навчання дітей з порушенням інтелектуального розвитку

План

1. Предмет та завдання олігофренопедагогіки.
2. Зв'язок олігофренопедагогіки з іншими науками: медичними, загальними та спеціальними психолого-педагогічними дисциплінами, спеціальними методиками.
3. Сучасний розвиток олігофренопедагогіки в Україні. Актуальні проблеми олігофренопедагогіки.
4. Професіограма олігофренопедагога. Особливості його педагогічної діяльності.
5. Вимоги суспільства до особистості та компетенцій олігофренопедагога.

Література до теми: О.: 1; 3; 4. Д.: 7; 16; 19; 25. Е.: 1; 13.

ЛЕКЦІЯ 2. Діти з порушенням інтелектуального розвитку як об'єкт вивчення, виховання та навчання

План

1. Соціально-педагогічні фактори, що впливають на проблему вивчення та організації допомоги дітям з порушенням інтелектуального розвитку.
2. Сучасні психолого-педагогічні класифікації дітей з порушенням інтелектуального розвитку.
3. Психолого-педагогічна характеристика осіб з інтелектуальними порушеннями.
4. Система закладів для дітей з порушенням інтелектуального розвитку.

Література до теми: О.: 1; 2; 3; 4. Д.: 4; 5; 6; 19; 20; 22; 23; 25; 29. Е. 1.

ЛЕКЦІЯ 3. Особливості навчання дітей з порушенням інтелектуального розвитку

План

1. Характеристика освітнього процесу дітей з ІІ та його особливості.
2. Структура процесу навчання.
3. Шляхи активізації пізнавальної діяльності учнів у процесі навчання.
4. Основні вимоги та характеристика змісту освіти (корекційна спрямованість, концентричність розташування матеріалу, реалізація міжпредметних зв'язків, диференціація, науковість, доступність).
5. Характеристика основних документів, у яких відображений зміст освіти, принципи побудови навчального плану та навчальних програм. Шкільні підручники, основні вимоги до них.

Література до теми: О.: 1; 2; 3; 4. Д.: 4; 5; 8; 20; 27. Е.: 1; 2; 8-12.

ЛЕКЦІЯ 4. Принципи і методи навчання дітей з ІІ

План

1. Характеристика принципів спеціальної дидактики.
2. Характеристика методів спеціальної дидактики.
3. Корекційно-розвиваюча та практична спрямованість принципів та методів навчання.

Література до теми: О.: 1; 2; 3; 4. Д.: 4; 14; 18; 20; 27. Е. 1.

ЛЕКЦІЯ 5. Форми організації освітнього процесу

План

1. Урок як основна форма шкільного навчання. Сучасні психолого-педагогічні вимоги до уроку.
2. Підготовка вчителя до уроку.
3. Зміст та методи аналізу уроку з боку його корекційної спрямованості, виховуючого характеру, з боку педагогічного керівництва пізнавальною діяльністю учнів, цілісний аналіз.

4. Експерсія як форма навчальної роботи з дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку.

Література до теми: О.: 1; 2; 3; 4. Д.: 2; 4; 8; 17. Е. 1.

ЛЕКЦІЯ 6. Особливості корекційно-розвиткової роботи з дітьми, які мають труднощі в інтелектуальній сфері діяльності в різних типах закладів

План

1. Діяльність інклюзивно-ресурсних центрів.
2. Організація корекційно-розвиткової роботи в закладах спеціальної освіти.
3. Організація корекційно-розвиткових занять в закладах дошкільної та загальної середньої освіти.

Література до теми: О.: 1; 3. Д.: 8; 9; 13; 27. Е.: 1; 3-7.

ЛЕКЦІЯ 7. Проведення корекційно-розвиткових занять з дітьми, які мають труднощі в інтелектуальній сфері діяльності

План

1. Види занять для дітей з ІІ, ЗІР, складними порушеннями розвитку та їх характеристика.
2. Порядок планування корекційно-розвиткових занять.
3. Структура заняття.

Література до теми: О. 3. Д.: 9; 13; 27. Е.: 1; 3.

МОДУЛЬ ІІ. ОСНОВИ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУ. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЛІГОФРЕНОПЕДАГОГІКИ З МЕТОДИКОЮ ІІІ ВИКЛАДАННЯ У ЗВО

ЛЕКЦІЯ 8. Теорія виховання дітей з порушенням інтелектуального розвитку

План

1. Завдання, зміст та напрями виховання дітей з порушенням інтелектуального розвитку.

2. Сучасні проблеми виховання дітей з порушенням інтелектуального розвитку, принципи виховання.

3. Основні методи виховання учнів з порушенням інтелектуального розвитку, особливості їх реалізації.

4. Диференціація методів виховання та засобів корекційно-виховної роботи в залежності від особливостей розвитку дітей, соціальних умов виховання.

Література до теми: О.: 1; 3; 5. Д.: 1; 4. Е. 1.

ЛЕКЦІЯ 9. Характеристика принципів і методів викладання спеціальних дисциплін у вищій школі для підготовки корекційного педагога

План

1. Поняття про принципи навчання у вищій школі та їх характеристика.
2. Поняття про методи навчання у вищій школі, їх класифікація та характеристика.
3. Засоби навчання в корекційній педагогіці, їх характеристика.
4. Освітня програма та навчальний план підготовки бакалаврів.
5. Робоча програма з дисципліни «Олігофренопедагогіка».

Література до теми: Д.: 3; 10; 12; 16; 21; 24; 30; 31.

ЛЕКЦІЯ 10. Методичні основи викладання олігофренопедагогіки у вищій школі: читання лекцій, проведення практичних занять

План

1. Методика читання лекцій з олігофренопедагогіки. Класифікація лекцій: традиційних і інтерактивних. Підготовка, структура лекції.
2. Методика проведення практичних (семінарських) занять. Структура класичного та інноваційного заняття.
3. Види семінарських занять: семінар-розгорнута бесіда, семінар-доповідь, обговорення рефератів і творчих письмових робіт, коментоване читання, розв'язування практичних задач, диспут, конференція, мозковий штурм тощо.

Література до теми: Д.: 11; 12; 16; 21; 26; 30; 31.

ЛЕКЦІЯ 11. Самостійна та індивідуальна робота студентів, як форми навчального процесу у ЗВО та основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових занять час

План

1. Форми індивідуальної роботи зі здобувачами.
2. Керівництво позааудиторною (самостійною та індивідуальною) роботою здобувачів.
3. Види та форми перевірки знань з олігофренопедагогіки. Методичні основи організації тестового контролю знань.
4. Методика оцінювання знань, умінь і навичок (приймання іспитів і заліків).

Література до теми: Д. 12; 21; 28.

5. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття №1

Тема: *Олігофренопедагогіка як наука.*

Мета: Розкриття предмету, завдань, методів олігофренопедагогіки як науки; визначення понятійно-категоріального апарату олігофренопедагогіки, актуальних напрямів дослідження олігофренопедагогіки; аналіз професіограми олігофренопедагога.

I. Обговорення питань:

1. Що є предметом вивчення олігофренопедагогіки?
2. Які завдання розв'язує олігофренопедагогіка?
3. Які методи наукових досліджень використовує олігофренопедагогіка?
4. Понятійно-категоріальний апарат олігофренопедагогіки.
5. Зв'язок олігофренопедагогіки з іншими науками: медичними, загальними та спеціальними психолого-педагогічними дисциплінами, спеціальними методиками.
6. Актуальні проблеми олігофренопедагогіки.
7. Професіограма олігофренопедагога.
8. Особливості його педагогічної діяльності.
9. Вимоги суспільства до особистості та компетенцій олігофренопедагога.

II. Виконання практичних завдань:

1. З'ясувати значення термінів «спеціальне навчання», «інтегроване навчання», сутність даних видів навчання.

2. Проаналізувати професіограму олігофренопедагога (розглянути за літературними джерелами наступні питання):

1. Види діяльності педагога-дефектолога.

2. Вимоги до знань, умінь, особистісних якостей.

3. Протипоказання до професії педагога-дефектолога.

4. Несприятливі фактори професії дефектолога [4, с.157-175]).

III. Виступи з доповідями та їх обговорення.

Література

1. Гаяш О.В. Основні аспекти діяльності вчителя-олігофренопедагога в сучасних умовах. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)* : збірник наукових праць: вип. 12 / за ред. О.В. Гаврилова, В.М. Синьова. Кам'янець-Подільський : ПП Медобори-2006, 2019. С. 64–72.

2. Корекційна психопедагогіка (Олігофренопедагогіка) : навчально-методичний посібник / укл. О.В. Гаяш. Ужгород : ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021. 255 с.

3. Миронова С.П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. 312 с.

4. Миронова С.П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту : монографія. Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2007. 304 с.

5. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. Частина I. 238 с.

6. Спеціальна педагогіка : понятійно-термінологічний словник / за ред. академіка В.І. Бондаря. Луганськ : Альма-матер, 2003. 436 с.

Практичне заняття №2

Тема: *Діти з порушенням інтелекту як об'єкт вивчення, виховання та навчання.*

Мета: узагальнення знань здобувачів про особливості психічного розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями, їх навчання, виховання і корекцію.

I. Обговорення питань:

1. Соціально-педагогічні фактори, що впливають на проблему вивчення та організації допомоги дітям з порушенням інтелектуального розвитку.

2. У чому полягає значення сучасних психолого-педагогічних класифікацій дітей з порушенням інтелектуального розвитку для практики спеціальної та інклюзивної освіти?

3. Психолого-педагогічна характеристика осіб з інтелектуальними порушеннями.

4. Спеціальна школа як основний тип закладів для дітей з ІІІ.

5. Місце в системі спеціальних закладів навчально-реабілітаційних центрів, спеціальних та інклюзивних класів.

6. Заклади системи соціального забезпечення, заклади охорони здоров'я.

7. Єдність навчання, виховання, розвитку, корекції як основна закономірність педагогічного процесу дітей з ІІІ.

ІІ. Виконання практичних завдань:

1. Порівняти поняття «олігофренія», «деменція», «розумова відсталість».

2. Пояснити, що означає рівень актуального розвитку, як його виявити.

Література

1. Гаврилов О.В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. 308 с.

2. Гаяш О.В. Корекційно-розвивальна робота з дітьми з особливостями психофізичного розвитку : науково-методичний посібник для вчителів інклюзивного навчання, асистентів учителів, які працюють з дітьми з психофізичними порушеннями в умовах загальноосвітніх навчальних закладів, соціальних педагогів, батьків. Ужгород : Інформаційно-видавничий центр ЗІППО, 2015. 120с.

3. Гаяш О.В. Наукова концепція Л.С. Виготського про зв'язок навчання і розвитку та її втілення у корекційній психопедагогіці сьогодення. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)* : збірник наукових праць: вип. 7, у 2 т./ за ред. В.М. Синьова, О.В. Гаврилова. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2016. Т.2. С. 40 – 48.

4. Корекційна психопедагогіка (Олігофренопедагогіка) : навчально-методичний посібник / укл. О.В. Гаяш. Ужгород : ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021. 255 с.

5. Миронова С.П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. 312 с.

6. Про затвердження Положення про спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах : Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.12.2010 р. № 1224. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1412-10> (дата звернення: 30.07.2022).

7. Про затвердження Положення про спеціальну школу та Положення про навчально-реабілітаційний центр : Постанова Кабінету Міністрів України від

06.08.2019 р. № 221. URL: <https://sje.gov.ua/law/postanova-kabinetu-ministriv-ukrain-44/> (дата звернення: 30.07.2022).

8. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2021 р. № 957. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#n8>. (дата звернення: 30.07.2022).

9. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. Частина I. 238 с.

10. Синьов В.М., Матвеева М.П., Хохліна О.П. Психологія розумово відсталої дитини : підручник. Київ : Знання, 2008. 359 с.

11. Спеціальна педагогіка : понятійно-термінологічний словник / за ред. академіка В.І. Бондаря. Луганськ : Альма-матер, 2003. 436 с.

Практичне заняття №3

Тема: *Сутність процесу навчання учнів з інтелектуальними порушеннями. Зміст освіти.*

Мета: Розкриття особливостей процесу навчання учнів з інтелектуальними порушеннями, характеристика змісту освіти.

I. Обговорення питань:

1. Особливості навчального процесу дітей з ІІ.
2. Характеристика структури процесу навчання.
3. Основні прийоми активізації пізнавальної діяльності учнів з ІІ у процесі навчання.
4. Основні вимоги та характеристика змісту освіти (корекційна спрямованість, концентричність розташування матеріалу, реалізація міжпредметних зв'язків, диференціація, науковість, доступність).
5. Особливості навчального плану спеціальних закладів освіти.
6. Характеристика типових освітніх програм для дітей з ІІ легкого ступеня.
7. Шкільні підручники, основні вимоги до них.

II. Виконання практичних завдань:

1. Кейс-завдання: скласти коротку характеристику основних нормативних документів, у яких регламентовано зміст освіти дітей з ІІ, принципи побудови навчального плану та навчальних програм.
2. Скласти перелік та проаналізувати зміст освітніх програм для дітей з ІІ, рекомендованих Міністерством освіти і науки України.

Література

1. Гаврилов О.В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі : навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. 308 с.
2. Корекційна психопедагогіка (Олігофренопедагогіка) : навчально-методичний посібник / укл. О.В. Гаяш. Ужгород : ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021. 255 с.
3. Миронова С.П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. 312 с.
4. Навчальні програми для дітей з помірною розумовою відсталістю. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchannya-ditej-u-specialnih-zakladah-osviti/osvita-ditej-z-osoblivimi-potrebami/navchalni-programi/korekcijni-programi/dlya-ditej-z-pomirnoyu-rozumovoyu-vidstalistyu> (дата звернення: 30.07.2022).
5. Поради вчителям щодо навчання дітей з особливими освітніми потребами у класі з інклюзивним навчанням : методичні рекомендації / укладач О.В. Гаяш. Ужгород : Інформаційно-видавничий центр ЗІППО, 2014. 108 с.
7. Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 1 класів з інтелектуальними порушеннями : Наказ Міністерства освіти і науки України від 26.07.2018 р. № 816. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-pochatkovoyi-osviti-specialnih-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-dlya-uchniv-1-klasiv-z-intelektualnimi-porushennyami> (дата звернення: 30.07.2022).
8. Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 2 класу з порушеннями інтелектуального розвитку : Наказ Міністерства освіти і науки України від 02.07.2019 р. № 917. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/spezialna%20osvita/07/mon-vid-02-07-2019-nmo-917.rar> (дата звернення: 30.07.2022).
9. Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 3 класу з порушеннями інтелектуального розвитку : Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.04.2020 р. № 467. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-pochatkovoyi-osviti-specialnih-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-dlya-uchniv-3-klasu-z-porushennyami-intelektualnogo-rozvitku> (дата звернення: 30.07.2022).
10. Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 4 класу з порушеннями інтелектуального розвитку : Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.01.2021 р. № 121. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/601/a89/63e/601a8963eddd7828169343.pdf> (дата звернення: 30.07.2022).
11. Про затвердження типової освітньої програми для 5-10 (11) класів спеціальних закладів середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами:

Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.01.2021 р. № 121. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-10-11-klasiv-specialnih-zakladiv-serednoyi-osviti-dlya-osib-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebam> (дата звернення: 07.08.2022).

12. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. Київ : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. Частина I. 238 с.

11. Чеботарьова О. В. та ін. Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з помірною розумовою відсталістю в системі корекційно-розвивального навчання спеціального загальноосвітнього закладу : навчально-методичний посібник / за наук. ред. О. В. Чеботарьової, І. В. Гладченко. Київ : ІСП НАПН України, 2016. 148с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/707272/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9F%D0%9F%D0%A1.pdf> .

Практичне заняття №4

Тема: *Принципи і методи навчання учнів з інтелектуальними порушеннями.*

Мета: актуалізація і закріплення знань про принципи і методи навчання дітей з порушеннями інтелекту.

I. Обговорення питань:

1. Характеристика принципів спеціальної дидактики (виховуючий характер навчання, принципи науковості, систематичності та послідовності в навчанні; доступності знань, наочності знань; свідомості та активності учіння; міцності засвоєння знань).

2. Сутність принципу індивідуального та диференційованого підходу до учнів.

2.1. У чому полягає різниця між індивідуальним та диференційованим підходом, індивідуальним та диференційованим навчанням?

2.2. Від яких умов залежить реалізація індивідуального підходу?

2.3. Зміст і прийоми реалізації індивідуального підходу.

3. Корекційно-розвиваюча та практична спрямованість принципів та методів навчання.

4. У чому полягає методика використання гри у навчанні дітей з ІП?

5. Корекційні можливості комп'ютерних технологій у навчанні дітей з ІП.

II. Виконання практичних завдань:

1. Визначити умови корекційної спрямованості наочності навчання.

2. Дати характеристику словесних методів у навчанні дітей з ІП.

3. Дати характеристику наочних методів у навчанні дітей з ІП.

4. Дати характеристику практичних методів у навчанні дітей з ІП.

III. Виступи з есе та їх обговорення.

Література

1. Корекційна психопедагогіка (Олігофренопедагогіка) : навчально-методичний посібник / укл. О.В. Гаяш. Ужгород : ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021. 255 с.
2. Миронова С.П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. 312 с.
3. Миронова С.П., Матвєєва М.П. Реалізація індивідуального підходу до дітей з вадами інтелекту : Методичні рекомендації. Кам'янець-Подільський, 2001. 28 с.
4. Нізевич О.В. Особливості реалізації принципу свідомості у навчанні дітей з вадами інтелекту за системою Д.Б.Ельконіна-В.В.Давидова. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Корекційна педагогіка і психологія* / за ред. О.В. Гаврилова, В.І. Співака. Вип. II. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. С.167 – 171.
5. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. Київ : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. Частина I. 238 с.
6. Чеботарьова О. В. та ін. Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з помірною розумовою відсталістю в системі корекційно-розвивального навчання спеціального загальноосвітнього закладу : навчально-методичний посібник / за наук. ред. О. В. Чеботарьової, І. В. Гладченко. Київ : ІСП НАПН України, 2016. 148с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/707272/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9F%D0%9F%D0%A1.pdf> .

Практичне заняття №5

Тема: *Характеристика основних форм організації навчального процесу для дітей з інтелектуальними порушеннями.*

Мета: узагальнення знань здобувачів про основні форми організації навчального процесу для дітей з порушеннями інтелекту (про урок в спеціальному закладі, його особливості, вимоги до проведення; форми позакласної навчально-корекційної роботи)

I. Обговорення питань:

1. У чому полягають особливості уроку в спеціальній школі?
2. Сучасні психолого-педагогічні вимоги до уроку відповідно до НУШ.
3. Чи відрізняється структура уроку в спеціальному закладі від загальноосвітнього? Чому?

4. У чому полягає корекційна спрямованість структури уроку в спеціальному закладі?

5. Які допоміжні засоби використовують на уроці для розв'язання корекційних завдань?

6. Зміст та методи аналізу уроку з боку його корекційної спрямованості, виховуючого характеру, з боку педагогічного керівництва пізнавальною діяльністю учнів, цілісний аналіз.

7. Яке місце у навчанні дітей з порушеннями інтелектуального розвитку займає екскурсія? У чому особливості її проведення?

8. Підготовка вчителя до уроку.

II. Виступи з доповідями та їх обговорення.

Література

1. Вимоги до уроку в спеціальній школі для дітей з вадами інтелекту : методичні рекомендації / укл. С.П. Миронова. Кам'янець-Подільський : «Абетка», 1998. 24 с.

2. Корекційна психопедагогіка (Олігофренопедагогіка) : навчально-методичний посібник / укл. О.В. Гаяш. Ужгород : ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021. 255 с.

3. Миронова С.П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. 312 с.

4. Нізевич О.В. Взаємозв'язок корекційних та дидактичних цілей при плануванні уроку в допоміжній школі. *Актуальні проблеми спеціальної психології та педагогіки* : збірник наукових праць. Херсон : ПП Вишемирський В.С., 2005. С.121 – 125.

5. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. Київ : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. Частина I. 238 с.

6. Чеботарьова О. В. та ін. Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з помірною розумовою відсталістю в системі корекційно-розвивального навчання спеціального загальноосвітнього закладу : навчально-методичний посібник / за наук. ред. О. В. Чеботарьової, І. В. Гладченко. Київ : ІСП НАПН України, 2016. 148с.

URL:

<https://lib.iitta.gov.ua/707272/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9F%D0%9F%D0%A1.pdf> .

Практичне заняття №6-7 (4 год)

Тема: *Проведення корекційно-розвиткових занять з дітьми, які мають труднощі в інтелектуальній сфері діяльності.*

Мета: розкриття особливостей проведення корекційно-розвиткових занять з дітьми з труднощами в інтелектуальній сфері діяльності.

I. Обговорення питань:

1. Діяльність інклюзивно-ресурсних центрів.
2. Організація корекційно-розвиткової роботи в закладах спеціальної освіти.
3. Організація корекційно-розвиткових занять в закладах дошкільної та загальної середньої освіти.
4. Види занять для дітей з ІП, ЗПР, складними порушеннями розвитку та їх характеристика.
5. Порядок планування корекційно-розвиткових занять.
6. Структура заняття.

II. Виконання практичних завдань:

Розробити конспект заняття для дітей з інтелектуальними порушеннями. (Напрямок корекційної роботи, вік дитини і ступінь порушення інтелектуального розвитку визначити самостійно).

Література

1. Гаяш О.В. Особливості організації корекційної роботи з дитиною з порушенням інтелекту в інклюзивному класі. *Комплексний супровід дітей з психофізичними порушеннями в умовах навчально-реабілітаційного центру* : матеріали III-ї Міжнародної наук.-практ. Конф. (27-28 квітня 2014 р., м. Луганськ) / за заг. ред. Т.В. Махукової. Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка“, 2014. С. 32 – 35.
2. Гаяш О.В. Особливості планування і проведення корекційно-розвиткових занять в умовах інклюзивно-ресурсного центру. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)* : збірник наукових праць. Вип. 17 / за ред. М.К. Шеремет. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2021. С. 84-94. – URL: <http://aqce.com.ua/vipusk-n17-2021/>
3. Корекційна психопедагогіка (Олігофренопедагогіка) : навчально-методичний посібник / укл. О.В. Гаяш. Ужгород : ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021. 255 с.
4. **Миронова С.П.**, Буйняк М.Г., Гаяш О.В. Методика проведення корекційно-розвиткових занять з дітьми з порушеннями пізнавальної діяльності: навчальний посібник....
5. Поради вчителям щодо навчання дітей з особливими освітніми потребами у класі з інклюзивним навчанням : методичні рекомендації / укладач О.В. Гаяш. Ужгород : Інформаційно-видавничий центр ЗІППО, 2014. 108 с.
6. Програми з корекційно-розвиткової роботи для дітей з інтелектуальними порушеннями. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita/korektsiyini-programi/korektsiyno-rozvitkovi-zanyattya-dlya-rozumovo-vidstalih-ditey/> (дата звернення: 07.08.2022).

7. Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 р. № 545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/545-2017-%D0%BF> (дата звернення: 07.08.2022).

8. Чеботарьова О. В. та ін. Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з помірною розумовою відсталістю в системі корекційно-розвивального навчання спеціального загальноосвітнього закладу : навчально-методичний посібник / за наук. ред. О. В. Чеботарьової, І. В. Гладченко. Київ : ІСП НАПН України, 2016. 148с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/707272/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9F%D0%9F%D0%A1.pdf> .

Практичне заняття №8

Тема: *Модульна контрольна робота № 1.*

Мета: контроль знань і вмінь з модуля І.

Практичне заняття №9

Тема: *Теорія виховання дітей з порушенням інтелектуального розвитку.*

Мета: актуалізація і закріплення знань про сутність, принципи і методи виховання дітей з порушенням інтелектуального розвитку.

I. Обговорення питань:

1. Завдання та зміст виховання дітей з порушенням інтелектуального розвитку.

2. Сучасні проблеми виховання дітей з порушенням інтелектуального розвитку.

3. Напрями виховання дітей з порушенням інтелектуального розвитку.

4. Принципи виховання і спрямованість їх на засвоєння учнями загальнолюдських духовних цінностей, зв'язок виховання з життям; єдність свідомості і поведінки; виховання у праці і в колективі.

5. Основні методи виховання учнів з порушенням інтелектуального розвитку, особливості їх реалізації.

6. Диференціація методів виховання та засобів корекційно-виховної роботи в залежності від особливостей розвитку дітей, соціальних умов виховання.

II. Виконання практичних завдань:

1. Навести приклади реалізації зв'язку виховання з життям.

2. Розробити методичні рекомендації для батьків дітей з порушеннями розумового розвитку на тему: «Зміст та види трудового виховання в умовах сім'ї».

III. Виступи з доповідями та їх обговорення.

Література

1. Вержиховська О.М., Бонецька О.М., Козак А.В. Теорія і спеціальна методика виховання дітей з особливостями інтелектуального розвитку : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Друкарня Рута, 2013. 372 с.

2. Корекційна психопедагогіка (Олігофренопедагогіка) : навчально-методичний посібник / укл. О.В. Гаяш. Ужгород : ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021. 255 с.

3. Миронова С.П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. 312 с.

4. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Київ : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. Частина II: Навчання і виховання дітей. 224 с.

Практичне заняття №10

Тема: *Організація навчального процесу в системі підготовки фахівців зі спеціальності “Спеціальна освіта” (“Олігофренопедагогіка”).*

Мета: розкриття загальної характеристики принципів і методів навчання у вищій школі, аналіз освітньої програми та навчального плану підготовки бакалаврів, робочої програми з дисципліни «Олігофренопедагогіка».

I. Обговорення питань:

1. Принципи навчання у вищій школі та їх характеристика.
2. Методи навчання у вищій школі, їх класифікація та характеристика.
3. Розкрити умови ефективного використання методів навчання у ЗВО.
4. Засоби навчання в корекційній педагогіці, їх характеристика.
5. Освітня програма та навчальний план підготовки бакалаврів.
6. Робоча програма з дисципліни «Олігофренопедагогіка».
7. Модульна технологія навчання.

II. Виконання практичних завдань:

Навести схематично класифікацію принципів, методів навчання у вищій школі.

Література

1. Власенко О. Педагогічна діяльність викладача вищої школи: теоретичний аспект. *Таврійський вісник освіти*. 2014. № 3 (47). С. 73 – 78.
2. Лігум Ю. Якість освіти і новітні технології навчання в контексті інтеграції в європейський освітній простір. *Педагогіка і психологія*. 2011. № 2. С. 22 – 27.
3. Малихін О.В. та ін. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Київ : КНТ, 2014. 262 с.
4. Миронова С.П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту : монографія. Кам'янець-Подільський : Абетка-Нова, 2007. С.190-201, 202-207.
5. Резван О. Методика викладання у вищій школі. Харків : ХНАДУ : «Міськдрук», 2012. 152 с.
6. Січкарук О. Інтерактивні методи навчання у вищій школі. Київ : Тансоа, 2006. 88 с.

Практичне заняття №11

Тема: *Методичні основи викладання олігофренопедагогіки у вищій школі: читання лекцій, проведення практичних занять, оцінювання знань, умінь та навичок, позааудиторна робота.*

Мета: розкриття загальної характеристики методичних основ викладання олігофренопедагогіки у вищій школі: читання лекцій, проведення практичних занять, оцінювання знань, умінь та навичок, позааудиторна робота.

I. Обговорення питань:

1. Методика читання лекцій з олігофренопедагогіки. Класифікація лекцій: традиційних і інтерактивних.
2. Поєднання традиційних і інтерактивних технологій у підготовці корекційних педагогів.
3. Підготовка, структура лекції.
4. Методика проведення практичних (семінарських) занять. Структура класичного та інноваційного заняття.
5. Види семінарських занять: семінар-розгорнута бесіда, семінар-доповідь, обговорення рефератів і творчих письмових робіт, коментоване читання, розв'язування практичних задач, диспут, конференція, мозковий штурм тощо.

II. Виконання практичних завдань:

1. Кейс-завдання: Доберіть історичні приклади, цікаві вислови, проблемні ситуації, які можна використати в процесі лекцій за Вашим фахом.

2. На основі прослуханої лекції з конкретної дисципліни розробіть конспект семінарського заняття та методичні рекомендації для студентів щодо підготовки до нього.

III. Виступи з есе та їх обговорення.

Література

1. Лігум Ю. Якість освіти і новітні технології навчання в контексті інтеграції в європейський освітній простір. *Педагогіка і психологія*. 2011. № 2. С. 22 – 27.

2. Лозниця В. Форми організації навчання у вищій школі. *Психологія і педагогіка*. Київ. 2000. С. 280 – 298.

3. Малихін О.В. та ін. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Київ : КНТ, 2014. 262 с.

4. Миронова С.П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту : монографія. Кам'янець-Подільський : Абетка-Нова, 2007. С.190-201, 202-207.

5. Резван О. Методика викладання у вищій школі. Харків : ХНАДУ : «Міськдрук», 2012. 152 с.

6. Цехмістрова Г. Методологічне обґрунтування проведення семінарських занять у вищих навчальних закладах. *Проблеми освіти*. Київ. 2001. Вип. 24. С. 14 – 25.

Практичне заняття №12

Тема: *Самостійна та індивідуальна робота студентів, як форми навчального процесу в ЗВО та основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових занять час.*

Мета: розкриття загальної характеристики самостійної роботи, форм індивідуальної роботи здобувачів; видів та форм перевірки знань з олігофренопедагогіки; методики оцінювання знань, умінь і навичок (приймання іспитів і заліків).

I. Обговорення питань:

1. Форми індивідуальної роботи зі здобувачами: навчально-дослідні завдання, консультації, курсові, дипломні і магістерські проекти, підготовка рефератів, наукових доповідей і публікацій; виробничі та навчальні (педагогічні) практики, предметні наукові олімпіади.

2. Керівництво позааудиторною (самостійною та індивідуальною) роботою здобувачів.

3. Види та форми перевірки знань з олігофренопедагогіки. Методичні основи організації тестового контролю знань.

4. Методика оцінювання знань, умінь і навичок (приймання іспитів і заліків).

5. Дистанційна форма навчання.

II. Виконання практичних завдань:

Коллективне кейс-завдання: скласти бібліографічний список для написання курсової, дипломної роботи за списком затверджених робіт для здобувачів 3-го чи 4-го курсів.

Література

1. Лігум Ю. Якість освіти і новітні технології навчання в контексті інтеграції в європейський освітній простір. *Педагогіка і психологія*. 2011. № 2. С. 22 – 27.

2. Малихін О.В. та ін. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Київ : КНТ, 2014. 262 с.

3. Миронова С.П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту : монографія. Кам'янець-Подільський : Абетка-Нова, 2007. С.190-201, 202-207.

4. Резван О. Методика викладання у вищій школі. Харків : ХНАДУ : «Міськдрук», 2012. – 152 с.

5. Швець Є.Я., Швець Д.Є. Організація поточного і підсумкового контролю знань студентів при модульно-рейтинговій технології навчання. *Гуманітарний вісник ЗДА*. 2010. Вип. 42. С. 227 – 235.

Практичне заняття № 13

Тема: Модульна контрольна робота № 2.

Мета: контроль знань і вмінь з модуля II.

6. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Мета практичних робіт – здобуття знань, умінь та навичок з основ олігофренопедагогіки з методикою викладання її у ЗВО; розвиток самостійності мислення і творчої активності здобувачів шляхом рівноправної і активної їх участі в обговоренні питань, що розглядаються; формування практичних навичок.

Завдання практичних робіт:

- систематизувати, поглибити та актуалізувати знання, одержані під час лекційної і самостійної роботи та у ході вивчення дисциплін, прямо або опосередковано пов'язаних з курсом;
- сформувати практичні навички: планування освітнього процесу (розробка плану-конспекту уроку тощо).
- закріплення, розширення і поглиблення знань з основ олігофренопедагогіки і конкретної теми;
- відпрацювання навичок ведення дискусії, аргументації і відстоювання своєї думки;
- демонстрація здобувачами досягнутого рівня знань;
- формування навичок самостійної роботи.

Функції практичного заняття: пізнавальна, виховна, розвиваюча, контрольна.

На практичному занятті здобувач відповідає на питання; уточнює, доповнює і узагальнює відповіді інших; бере участь в рольових іграх, в кейс-завданнях, дискусіях; виступає з повідомленням, есе-повіддю. Виконання практичних робіт дає можливість організувати порівняння, обговорення результатів роботи, під час якого у здобувачів вищої освіти формуються власні переконання, судження, прагнення до спілкування.

На кожному практичному занятті викладач оцінює підготовлені здобувачами виступи, активність у дискусії, уміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові оцінки за кожне практичне заняття вносяться у відповідний журнал. Отримані здобувачем оцінки за окремі практичні заняття враховуються при виставленні поточної модульної (практичний модульний контроль) оцінки з даної навчальної дисципліни.

На першому занятті здобувач вищої освіти отримує від викладача завдання з курсу, плани підготовки до практичних занять, перелік необхідних джерел і літератури.

При підготовці до практичного заняття здобувач має опанувати конспект лекцій з теми заняття, потім вивчити навчальну та довідкову літературу

(підручник, навчальні посібники, словники), після чого – першоджерела. Літературу необхідно конспектувати і давати стислі письмові відповіді на питання практичного заняття. Такі відповіді знадобляться при підготовці до екзамену. У них слід відобразити зміст основних понять і зв'язок між ними, дати власну оцінку тим чи іншим концепціям, виявити зв'язок досліджуваного питання з сучасністю, з майбутньою професійною діяльністю.

Текст виступу на практичному занятті (доповідь) має бути написаним здобувачем самостійно. Виступи, на яких здобувач обмежується тільки читанням вже опублікованого тексту, викладачем не враховуються.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ

Самостійна робота здобувача над засвоєнням навчальної дисципліни є необхідним елементом ефективного формування компетентностей та включає вивчення і конспектування питань, що винесені на самостійне опрацювання, критичне осмислення основних термінів та понять за темами дисципліни, підготовка до доповідей, есе, виступів на семінарських заняттях. За кожною з тем передбачено вивчення теоретичних питань, що вимагає від здобувачів роботи не тільки над навчально-методичною літературою, а й над матеріалами періодичних видань та законодавчими і нормативними актами. Крім опрацювання джерел самостійна робота передбачає підготовку здобувачем тез доповіді на конференцію в межах тем 1-6 (оцінюється додатково).

Мета самостійної роботи – відповідним комплексом заходів забезпечити регулярну і ефективну самостійну роботу здобувачів над вивченням дисципліни «Олігофренопедагогіка з методикою викладання її у ЗВО».

Самостійна робота над навчальною дисципліною «Олігофренопедагогіка з методикою викладання її у ВНЗ» включає:

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;
- вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання;
- поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації;
- підготовка до виступу на практичних заняттях;
- опрацювання та підготовку огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей;
- підготовка та оформлення схем, таблиць, графіків, діаграм тощо.

№ з/п	Назва теми. Вид самостійної роботи
1	<p align="center">Олігофренопедагогіка як наука</p> <p>1. Написати доповідь на одну з тем: - Проблема інклюзивної освіти в Україні та підготовки спеціалістів для навчання дітей з ООП (психофізичними порушеннями). - Супровід дітей з порушеннями інтелекту в системі раннього втручання як соціальне замовлення.</p> <p>2. Опрацювати (стислий план і конспект) підрозділи монографії Миронової С.П. «Соціальні функції дефектолога в сучасному суспільстві» та «Концептуальна модель діяльності сучасного олігофренопедагога»: Миронова С.П. Підготовка вчителів до роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту. Монографія / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Абетка-Нова, 2007. – С.11-17.</p>
2	<p align="center">Діти з інтелектуальними порушеннями як учасники корекційно-педагогічного процесу</p> <p>Розглянути за літературними джерелами наступні питання: - Сучасні психолого-педагогічні класифікації розумової відсталості, їхнє значення для диференціації спеціальних закладів. - Класифікація олігофреній за глибиною дефекту. Інші категорії дітей з ПП. - Диференційована система закладів для освіти дітей з ПП. Місце в системі закладів навчально-реабілітаційних центрів, інклюзивних закладів. - Єдність навчання, виховання, розвитку, корекції як основна закономірність педагогічного процесу в спеціальній школі.</p>
3	<p align="center">Сутність процесу навчання дітей з інтелектуальними порушеннями. Зміст освіти.</p> <p>Написати есе (методичні рекомендації для педагогів) на тему: «Навчання як шлях інтеграції аномальної дитини в сучасну систему соціальних стосунків».</p>
4	<p align="center">Форми організації навчання в закладах для дітей з інтелектуальними порушеннями</p> <p>1. Розглянути за літературними джерелами наступні питання: - Індивідуальна та групова робота з учнями. - Підготовка вчителя до уроку. Визначення мети уроку. - Основні критерії ефективності уроку. - Планування уроків різних типів.</p> <p>2. Написати доповідь на тему: «Урок як основна форма організації шкільного навчання. Сучасні вимоги до організації уроку в спеціальній школі».</p>
5	<p align="center">Проведення корекційно-розвиткових занять з дітьми, які мають труднощі в інтелектуальній сфері діяльності</p> <p>Опрацювати (стислий план і конспект) статтю Гаяш О.В. Особливості планування і проведення корекційно-розвиткових занять в умовах інклюзивно-ресурсного центру // Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць: Вип. 17 / за ред. М.К. Шеремет. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В., 2021. С. 84-94. – URL: http://aqce.com.ua/vipusk-n17-2021/</p>

6	<p align="center">Теорія виховання дітей з порушенням інтелектуального розвитку</p> <p>1. Написати доповідь на тему: «Сучасні проблеми виховання школярів з порушеннями інтелекту».</p> <p>2. Розглянути за літературними джерелами наступні питання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Провідна роль діяльності у вихованні. - Корекційна спрямованість методів самовиховання. - Життєві плани школярів з ІІ та проблеми їх формування в корекційній педагогіці. - Проблеми соціалізації осіб з порушеннями інтелекту. Діагностика вихованості учнів. - Гурткова робота у школі, її роль у професійній адаптації школярів. - Позакласна робота з дітьми з ІІ.
7	<p align="center">Характеристика принципів і методів викладання спеціальних дисциплін у вищій школі для підготовки корекційного педагога. Нормативні документи для підготовки фахівців зі спеціальності “Спеціальна освіта” (“Олігофренопедагогіка”)</p> <p>Опрацювати (стислий конспект, тези) підрозділи монографії Миронової С.П. «Особливості реалізації дидактичних принципів вищої школи у підготовці корекційних педагогів» та «Форми і методи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах»: Миронова С.П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту. Монографія / С.П. Миронова. - Кам'янець-Подільський: Абетка-Нова, 2007. - С.190-201, 202-207.</p>
8	<p align="center">Вимоги до компетенцій особистості викладача олігофренопедагогіки</p> <p>За літературними джерелами дати відповіді на такі питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які компетенції необхідні для успішної роботи викладача дисципліни Олігофренопедагогіка? 2. В чому схожість і відмінність між викладачем і актором?
9	<p align="center">Методичні основи викладання олігофренопедагогіки у вищій школі: читання лекцій, проведення практичних занять, оцінювання знань, умінь та навичок, позааудиторна робота</p> <p>1. Опрацювати підрозділи монографії Миронової С.П. «Сучасні технології навчання у вищому навчальному закладі» та «Поєднання традиційних та новітніх технологій у підготовці корекційних педагогів» (скласти стислий конспект, тези). Література: Миронова С.П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту. Монографія / С.П. Миронова. - Кам'янець-Подільський: Абетка-Нова, 2007. - С.208-213.</p> <p>2. Підготуйте есе на тему: «Лекція ХХІ століття: історія і реалії сучасності» або «Викладач ХХІ століття очима студентів».</p>
10	<p align="center">Самостійна та індивідуальна робота здобувачів, як форми навчального процесу в ЗВО та основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов'язкових занять час</p> <p>Опанувати нетрадиційні технології в системі підготовки вчителів-дефектологів:</p> <ol style="list-style-type: none"> а) проблемна лекція; б) лекція-діалог; в) лекція-візуалізація; г) індивідуальні завдання з фронтальним аналізом; д) ділова гра.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

За джерелами знань: *словесні* – лекція (інформаційна, з елементами бесіди, з розбором конкретних ситуацій), навчальна дискусія; *наочні* – спостереження, ілюстрація; *практичні* – вправи, завдання, рішення ситуаційних задач.

За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, проблемні, частково-пошукові.

9. ЗАСОБИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

- усний та письмовий індивідуальний і фронтальний контроль;
- виконання практичних завдань;
- захист доповідей,
- тестування;
- виконання модульних контрольних робіт;
- виконання індивідуальних завдань (написання тез, наукових статей);
- самоконтроль: рефлексія, самооцінювання, рецензування;
- екзамен.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ, УМІНЬ ТА НАВИЧОК ЗДОБУВАЧІВ

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Максимальна підсумкова кількість балів із дисципліни, яку здобувач ВО може отримати за семестр (максимальна підсумкова семестрова рейтингова оцінка), дорівнює 100.

Таблиця 1

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	CP			
50'								10	40	100

T1, T2 ... – теми практичних занять, CP – самостійна робота

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T9	T10	T11	T12	CP		
40'				10	50	100

T9, T10 ... – теми практичних занять, CP – самостійна робота

' - відповідно до наступної таблиці «Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни»

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
1. Практичні заняття:	7	50	4	40
1.1. Письмове чи онлайн тестування при тематичному оцінюванні	4	8 [^] (4×4:2)	2	8 (2×4)
1.2. Усна відповідь	7	22	4	12
1.3. Практичні завдання	4	4 [^] (4×2:2)	4	8 (4×2)
1.4. Написання конспекту заняття	1	4	-	-
1.5. Написання есе	1	2	1	2
1.6. Написання доповіді	2	10*	1	10
2. Самостійна робота	1	10	1	10
3. Модульна контрольна робота	1	40	1	50
Разом		100		100

[^] - кількість балів ділиться на 2

*- розраховується як середній бал за всі практичні

Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів під час аудиторних занять

Теоретична підготовленість перевіряється і оцінюється за результатами усної або письмової відповіді на питання практичних занять, що складені у відповідності до змісту навчальної програми.

Усна відповідь здобувача (до 4 балів)

4 бали отримують здобувачі, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичне питання, використавши при цьому не лише обов'язкову, а й додаткову літературу;

3 бали отримують здобувачі, які в цілому розкрили теоретичне питання, однак не повно і допустивши деякі неточності. При цьому не використав на достатньому рівні обов'язкову літературу;

2 бали отримують здобувачі, які правильно визначили сутність питання, але розкрили його не повністю, допустивши деякі незначні помилки;

1 бал отримують здобувачі, які правильно визначили сутність питання, недостатньо або поверхово розкривши більшість його окремих положень і допустивши при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми;

0,5 балів отримують здобувачі, які частково та поверхово розкрили лише окремі положення питання і допустили при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання.

Доповнення відповіді:

1 бал – отримують здобувачі, які глибоко володіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, навели власні аргументи щодо основних положень даної теми;

0,5 бала отримують здобувачі, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з даної теми та висловили власну думку.

«Кейс-завдання» – розробка практичних проблемних ситуацій-кейсів, пов'язаних з конкретними подіями, рядом подій.

2 бали - структура відповідає вимогам, операційні дії коректні, встановлені причинні зв'язки.

1,5 бали - структура відповідає вимогам частково (відсутній 1 елемент), операційні дії коректні частково (1-2 зауваження), встановлені причинні зв'язки частково (1-2 зауваження).

1 бал - структура відповідає вимогам частково (відсутні 2-3 елемента), операційні дії коректні частково (3-4 зауваження), встановлені причинні зв'язки частково (3 та більше зауважень).

0,5 бал - структура не відповідає вимогам, операційні дії не коректні, не встановлені причинні зв'язки.

Тестування за допомогою закритих питань: тест містить 4 питання. Оцінка правильної відповіді на кожен з них 1 бал, оцінка неправильної відповіді - 0 балів. Кожне питання має кілька передбачуваних відповідей, одна з яких правильна.

Оцінка за допомогою тесту з відкритими питаннями або завданнями (Казусами). Якщо оцінка проводиться одним завданням (максимум 2 бали), критерієм оцінки будуть:

1,5-2,0 балів. Відповідь повна, термінологія збережена, здобувач володіє основною і додатковою літературою, помилок немає. Казус бездоганно вирішене, міркування на високому рівні.

1,0-1,5 балів. Відповідь повна, хоча коротка, термінологічно правильна, немає істотних недоліків. Здобувач добре володіє програмовим матеріалом; володіє основною літературою, судження правильні.

0,5-1 балів Відповідь неповна. Термінологія визначена з помилками. Здобувач володіє програмовим матеріалом, але є недоліки. Судження фрагментарні. 0,1-0,5 балів. Відповідь з помилками и не використана спеціальна термінологія. Відповідь по суті є невірною. Передано лише окремі фрагменти відповідного матеріалу питання.

0 балів. Відповідь не відповідає питанням або зовсім не дана.

Оцінювання самостійної роботи здобувачів

Оцінювання самостійної роботи здобувачів ВО, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при змістовому модульному контролі. Кількість балів за різні види індивідуальної самостійної роботи здобувача ВО залежить від її обсягу і значимості, але не більше 10 балів (таблиця 4). Ці бали додаються до суми балів, набраних здобувачем ВО за поточну навчальну діяльність.

Самостійна робота «**Конспект**» – письмовий текст, що передає зміст основного джерела інформації систематизовано, коротко, логічно, зв'язно. В «Конспект» може бути включено план, виписки, літературні джерела, тези.

3 бали - конспект відповідає плану, відображені основні положення, надані висновки, викладення ясне та лаконічне.

2 бали - конспект частково відповідає плану, має не більше 2 зауважень, відображені основні положення, але не надані висновки, викладення має не більше 2 зауважень.

1 бали - конспект частково відповідає плану, має 3 та більше зауважень, основні положення відображені частково, висновки надані частково, викладення має не більше 3 зауважень.

0,5 балів - конспект не відповідає плану, основні положення не відображені, висновки не надані, викладення має 4 та більше зауважень.

Есе – це самостійна творча робота, де у вільній формі висловлюються особисті думки на тему, передбачену робочою програмою. Головна мета есе –

це творче викладення здобувачем на підставі опрацьованого матеріалу теми, проблеми, питання:

2 бал - представлена власна точка зору (позиція, ставлення) при розкритті проблеми; проблема розкрита на теоретичному рівні, в зв'язках і з обґрунтуваннями, з коректним використанням педагогічних термінів і понять в контексті відповіді; надана аргументація своєї думки з опорою на факти суспільного життя або особистий соціальний досвід.

1 бал - не представлена власна точка зору (позиція, відношення) при розкритті проблеми, проблема розкрита на побутовому рівні; аргументація своєї думки слабо пов'язана з розкриттям проблеми.

0 балів – робота не здана.

Доповідь (до 10 балів):

9-10 балів - виконано всі вимоги до написання і захисту доповіді: позначена проблема і обґрунтована її актуальність, зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему, яка розглядається логічно сформульована власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішньому оформленню, надані правильні відповіді на додаткові питання;

7-8 балів - основні вимоги до доповіді та її захист виконані, але при цьому допущені недоліки, зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутня логічна послідовність в судженнях; не витриманий обсяг доповіді; є упущення в оформленні; на додаткові питання при захисті дані неповні відповіді;

4-6 балів - тема висвітлена лише частково; допущені фактичні помилки в змісті доповіді або при відповіді на додаткові питання; під час захисту відсутній висновок;

1-3 бали - тема доповіді не розкрита, виявляється істотне незрозуміння проблеми.

Таблиця 4

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувача

Бали	Критерії оцінки
9-10	за самостійну роботу присвоюються здобувачу ВО, якщо він ретельно виконує всі завдання самостійної роботи, демонструє знання і розуміння вивченого матеріалу
7-8	здобувач ВО недостатньо повністю виконує завдання самостійної роботи
5-6	здобувач ВО важко відтворює навчальний матеріал
3-4	здобувач ВО недбало виконує завдання самостійної роботи, має недостатні знання і засвоєння вивченого матеріалу
1-2	здобувач ВО виконує завдання самостійної роботи з грубими помилками
0	здобувач ВО не виконує завдання самостійної роботи

11. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

При вивченні навчальної дисципліни «Олігофренопедагогіка з методикою викладання її у ЗВО» здобувач ВО повинен знати, що її викладання ґрунтується на засадах академічної доброчесності – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами ВО передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

За порушення академічної доброчесності здобувачі можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, екзамен тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми.

12. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ

Предмет, завдання та методи олігофренопедагогіки.

Основні поняття та категорії олігофренопедагогіки.

Місце олігофренопедагогіки в системі педагогічних наук. Зв'язок з медичними та біологічними науками.

Шляхи розвитку олігофренопедагогіки.

Педагогічний аналіз проблеми розумової відсталості.

Характеристика розумової відсталості за ступенями виразності.

Характеристика понять «розумова відсталість», «олігофренія», «деменція».

Класифікація олігофренії за глибиною дефекту.

Сутність педагогічної корекції.

Характеристика системи закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями в Україні.

Особливості корекційно-педагогічної роботи у навчально-реабілітаційному закладі.

Професійна підготовка корекційних педагогів.

Л.С.Виготський про первинні та вторинні дефекти розумово відсталих дітей і можливості їх корекції.

Характеристика структури процесу оволодіння знаннями учнями з інтелектуальними порушеннями.

Структура діяльності олігофренопедагога в навчальному процесі.

Загальна характеристика принципів навчання дітей з інтелектуальними порушеннями.

Особливості реалізації принципу свідомості та активності у навчанні дітей з інтелектуальними порушеннями.

Принцип індивідуального та диференційованого підходу і його застосування в навчально-виховному процесі.

Характеристика принципу корекційно-розвивальної спрямованості навчання дітей з інтелектуальними порушеннями.

Характеристика принципів науковості та системності у навчанні дітей з інтелектуальними порушеннями.

Характеристика принципів доступності та послідовності навчання дітей з інтелектуальними порушеннями.

Характеристика принципу міцності засвоєння знань учнями з інтелектуальними порушеннями.

Характеристика змісту освіти на всіх етапах корекційної допомоги дітям з інтелектуальними порушеннями.

Шкільні підручники. Основні вимоги до них.

Сучасна класифікація методів навчання у спеціальній школі.

Особливості застосування наочних методів навчання у спеціальній школі.

Практичні методи навчання у спеціальній школі, особливості їх реалізації.

Бесіда як метод навчання. Вимоги до її проведення.

Розповідь та пояснення як методи навчання, вимоги до їх застосування.

Корекційна спрямованість елементів проблемного та програмованого навчання у спеціальній школі.

Урок як основна форма навчання учнів спеціальних ЗЗСО/спеціальних класів для дітей з інтелектуальними порушеннями.

Реалізація корекційних цілей уроку в навчанні дітей з вадами інтелекту.

Екскурсія, її роль у навчанні учнів з інтелектуальними порушеннями, вимоги до проведення.

Загальна характеристика типів та структури уроків у спеціальній школі.

Пропедевтичні уроки та їх роль у навчанні дітей з інтелектуальними порушеннями.

Уроки додаткової корекції. Особливості їх проведення та значення в корекції недоліків дітей з інтелектуальними порушеннями.

Особливості проведення уроків систематизації та узагальнення знань, умінь та навичок.

Організація корекційно-розвиткової роботи в інклюзивно-ресурсних центрах.

Корекційно-розвиткова робота в закладах спеціальної освіти.

Організація корекційно-розвиткових занять в закладах дошкільної та загальної середньої освіти.

Види занять для дітей з ІП, ЗПР, складними порушеннями розвитку та їх характеристика.

Порядок планування корекційно-розвиткових занять. Структура заняття.

Сутність процесу виховання та особливості його реалізації в спеціальній школі.

Класифікація методів виховання та особливості їх реалізації в спеціальній школі.

Характеристика принципів виховання у спеціальній школі.

Роль трудового виховання у соціальній адаптації розумово відсталих школярів. Форми трудового виховання.

Гурткова робота у спеціальній школі, особливості її проведення.

Провідна роль дефектолога у навчально-виховному процесі. Структура професійної діяльності олігофренопедагога.

Охарактеризувати вимоги до особистості корекційного педагога згідно професіограми. Чи відповідаю я (студент) цим вимогам?

Розкрити сутність й показати місце корекційної роботи в професійній діяльності вчителя-дефектолога.

Охарактеризуйте дидактичні принципи та розкрийте особливості реалізації їх у вищій школі в процесі підготовки корекційних педагогів.

Форми і методи організації навчального процесу у ЗВО в системі підготовки корекційних педагогів.

Підготовка до лекції. Вимоги до лекції.

Види лекцій. Структура лекцій.

Методика читання лекції у ЗВО.

Методика проведення практичних занять у ЗВО.
Організація самостійної роботи студентів у ЗВО.
Методика проведення консультацій та індивідуальних занять.
Система контролю знань та вмінь студентів у закладах вищої освіти.
Навчально-методичний комплекс і його складові.
Освітньо-професійна програма (ОПП) підготовки спеціалістів.
Робоча навчальна програма та її складові. Порядок розробки робочої програми.

13. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література:

1. Корекційна психопедагогіка (Олігофренопедагогіка) : навчально-методичний посібник / укл. О.В. Гаяш. Ужгород : ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2021. 255 с.
2. Матвеева М.П., Миронова С.П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний університет, 2005. 164 с.
3. Миронова С.П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. 312 с.
4. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. Частина I. 238 с.
5. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка : підручник. Київ : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. Частина II: Навчання і виховання дітей. 224с.

Допоміжна література:

1. Вержиховська О.М., Бонецька О.М., Козак А.В. Теорія і спеціальна методика виховання дітей з особливостями інтелектуального розвитку : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Друкарня Рута, 2013. 372 с.
2. Вимоги до уроку в спеціальній школі для дітей з вадами інтелекту : методичні рекомендації / укл. С.П. Миронова. Кам'янець-Подільський : «Абетка», 1998. 24 с.
3. Власенко О. Педагогічна діяльність викладача вищої школи: теоретичний аспект. *Таврійський вісник освіти*. 2014. № 3 (47). С. 73 – 78.
4. Гаврилов О.В. Особливі діти в закладі і соціальному середовищі навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2009. 308 с.
5. Гаяш О.В. Корекційно-розвивальна робота з дітьми з особливостями психофізичного розвитку : науково-методичний посібник для вчителів інклюзивного

навчання, асистентів учителів, які працюють з дітьми з психофізичними порушеннями в умовах загальноосвітніх навчальних закладів, соціальних педагогів, батьків. Ужгород : Інформаційно-видавничий центр ЗІППО, 2015. 120 с.

6. Гаяш О.В. Наукова концепція Л.С. Виготського про зв'язок навчання і розвитку та її втілення у корекційній психопедагогіці сьогодення. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)* : збірник наукових праць: вип. 7, у 2 т./ за ред. В.М. Синьова, О.В. Гаврилова. Кам'янець-Подільський : ПП Медобори-2006, 2016. Т.2. С. 40 – 48.

7. Гаяш О.В. Основні аспекти діяльності вчителя-олігофренопедагога в сучасних умовах. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)* : збірник наукових праць: вип. 12 / за ред. О.В. Гаврилова, В.М. Синьова. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори-2006, 2019. С. 64-72.

8. Гаяш О.В. Особливості організації корекційної роботи з дитиною з порушенням інтелекту в інклюзивному класі. *Комплексний супровід дітей з психофізичними порушеннями в умовах навчально-реабілітаційного центру* : матеріали III-ї Міжнародної наук.-практ. Конф. (27-28 квітня 2014 р., м. Луганськ). за заг. ред. Т.В. Махукової. Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка“, 2014. С. 32 – 35.

9. Гаяш О.В. Особливості планування і проведення корекційно-розвиткових занять в умовах інклюзивно-ресурсного центру. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)* : збірник наукових праць: Вип. 17 / за ред. М.К. Шеремет. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2021. С. 84-94. URL: <http://aqce.com.ua/vipusk-n17-2021/>

10. Лігум Ю. Якість освіти і новітні технології навчання в контексті інтеграції в європейській освітній простір. *Педагогіка і психологія*, 2011. № 2. С. 22 – 27.

11. Лозниця В. Форми організації навчання у вищій школі. *Психологія і педагогіка*. Київ. 2000. С. 280 – 298.

12. Малихін О.В. та ін. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник. Київ : КНТ, 2014. 262 с.

13. **Миронова С.П.**, Буйняк М.Г., Гаяш О.В. Методика проведення корекційно-розвиткових занять з дітьми з порушеннями пізнавальної діяльності: навчальний посібник....

14. Миронова С.П., Матвєєва М.П. Реалізація індивідуального підходу до дітей з вадами інтелекту : методичні рекомендації. Кам'янець-Подільський, 2001. 28 с.

15. Миронова С.П. Методичні рекомендації до вивчення курсу олігофренопедагогіки на дефектологічному факультеті. Кам'янець-Подільський, 1995. 50 с.

16. Миронова С.П. Підготовка вчителів до корекційної роботи в системі освіти дітей з вадами інтелекту : монографія. Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2007. 304 с.

17. Нізевич О.В. Взаємозв'язок корекційних та дидактичних цілей при плануванні уроку в допоміжній школі. *Актуальні проблеми спеціальної психології та*

педагогіки : збірник наукових праць. Херсон : ПП Вишемирський В.С., 2005. С.121 – 125.

18. Нізевич О.В. Особливості реалізації принципу свідомості у навчанні дітей з вадами інтелекту за системою Д.Б.Ельконіна-В.В.Давидова. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Корекційна педагогіка і психологія* / за ред. О.В. Гаврилова, В.І. Співака. Вип. II. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. С. 167 – 171.

19. Основи корекційної педагогіки : навчальний посібник / за заг.ред. С.П. Миронової. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. 264 с.

20. Поради вчителям щодо навчання дітей з особливими освітніми потребами у класі з інклюзивним навчанням : методичні рекомендації / укладач О. В. Гаяш. Ужгород : Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2014. 108 с.

21. Резван О. Методика викладання у вищій школі. Харків, ХНАДУ : «Міськдрук», 2012. 152 с.

22. Синьов В.М., Матвєєва М.П., Хохліна О.П. Психологія розумово відсталості дитини : підручник. Київ : Знання, 2008. 359 с.

23. Синьов В.М. Розумова відсталість як педагогічна проблема : навчальний посібник. Київ : Діа, 2007. 118 с.

24. Січкарук О. Інтерактивні методи навчання у вищій школі. Київ : Тансоа, 2006. 88 с.

25. Спеціальна педагогіка : понятійно-термінологічний словник / за ред. академіка В.І. Бондаря. Луганськ : Альма-матер, 2003. 436 с

26. Цехмістрова Г. Методологічне обґрунтування проведення семінарських занять у вищих навчальних закладах. *Проблеми освіти*. Київ. 2001. Вип. 24. С. 14 – 25.

27. Чеботарьова О. В. та ін. Особливості психолого-педагогічного супроводу дітей з помірною розумовою відсталістю в системі корекційно-розвивального навчання спеціального загальноосвітнього закладу: навчально-методичний посібник / за наук. ред. О. В. Чеботарьової, І. В. Гладченко. Київ : ІСП НАПН України, 2016. 148с.

URL:

<https://lib.iitta.gov.ua/707272/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%9F%D0%9F%D0%A1.pdf> .

28. Швець Є.Я., Швець Д.Є. Організація поточного і підсумкового контролю знань студентів при модульно-рейтинговій технології навчання. *Гуманітарний вісник ЗДА*. 2010. Вип. 42. С. 227 – 235.

29. Выготский Л.С. Собрание сочинений : в 6-ти томах. Т 5. Основы дефектологии. URL: http://elibrary.gnpbu.ru/text/vygotsky_ss-v-6tt_t5_1983/fs,1/ (дата звернення: 30.07.2022).

30. Teaching Practices and Pedagogical Innovation. URL: [https://www.oecd.org/education/school/TalisCeri%202012%20\(tppi\)--Ebook.pdf](https://www.oecd.org/education/school/TalisCeri%202012%20(tppi)--Ebook.pdf)

31. Dr Keith Smyth, Dr Christina Mainka . Pedagogy and learning technology: a practical guide URL: file:///C:/Users/User/Downloads/epegagogy_guide_WEBCOPY.pdf

Електронні ресурси в мережі Інтернет:

1. Лекційний курс з дисципліни «Олігофренопедагогіка з методикою викладання її у ЗВО» (Платформа електронного навчання УжНУ).

2. Навчальні програми для дітей з помірною розумовою відсталістю. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchannya-ditej-u-specialnih-zakladah-osviti/osvita-ditej-z-osoblivimi-potrebami/navchalni-programi/korekcijni-programi/dlya-ditej-z-pomirnoyu-rozumovoyu-vidstalistyu> (дата звернення: 30.07.2022).

3. Програми з корекційно-розвиткової роботи для дітей з інтелектуальними порушеннями. URL: <https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita/korektsiyni-programi/korektsiyno-rozvitkovi-zanyattya-dlya-rozumovo-vidstalih-ditej/> (дата звернення: 07.08.2022).

4. Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 р. № 545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/545-2017-%D0%BF> (дата звернення: 07.08.2022).

5. Про затвердження Положення про спеціальні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітніх навчальних закладах : Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.12.2010 р. № 1224. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1412-10> (дата звернення: 30.07.2022).

6. Про затвердження Положення про спеціальну школу та Положення про навчально-реабілітаційний центр : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2019 р. № 221. URL: <https://sqe.gov.ua/law/postanova-kabinetu-ministriv-ukrain-44/> (дата звернення: 30.07.2022).

7. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2021 р. № 957. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#n8>. (дата звернення: 30.07.2022).

8. Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 1 класів з інтелектуальними порушеннями : Наказ Міністерства освіти і науки України від 26.07.2018 р. № 816. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-pochatkovoyi-osviti-specialnih-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-dlya-uchniv-1-klasiv-z-intelektualnimi-porushenniyami> (дата звернення: 30.07.2022).

9. Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 2 класу з порушеннями інтелектуального розвитку : Наказ Міністерства освіти і науки України від 02.07.2019 р. № 917. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/spezialna%20osvita/07/mon-vid-02-07-2019-nmo-917.rar> (дата звернення: 30.07.2022).

10. Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 3 класу з порушеннями інтелектуального розвитку : Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.04.2020 р. № 467. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-pochatkovoyi-osviti-specialnih-zakladiv-zagalnoyi-serednoyi-osviti-dlya-uchniv-3-klasu-z-porushenniyami-intelektualnogo-rozvitku> (дата звернення: 30.07.2022).

11. Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 4 класу з порушеннями інтелектуального розвитку : Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.01.2021 р. № 121. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/601/a89/63e/601a8963eddd7828169343.pdf> (дата звернення: 30.07.2022).

12. Про затвердження типової освітньої програми для 5-10 (11) класів спеціальних закладів середньої освіти для осіб з особливими освітніми потребами: Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.01.2021 р. № 121. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-10-11-klasiv-specialnih-zakladiv-serednoyi-osviti-dlya-osib-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebam> (дата звернення: 07.08.2022).

13. Робоча програма дисципліни «Олігофренопедагогіка з методикою викладання її у ЗВО» (Платформа електронного навчання УжНУ).

14. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України: <http://mon.gov.ua/>

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОЛІГОФРЕНОПЕДАГІКА З МЕТОДИКОЮ ВИКЛАДАННЯ ЇЇ У ЗВО»
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗА ДРУГИМ (МАГІСТЕРСЬКИМ) РІВНЕМ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 016 СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА**

Укладач: О.В. Гаяш